

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Ing. J. K.**, zastoupen JUDr. Václavem Vlkem, advokátem se sídlem Sokolovská 32/22, Praha 8, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 4. 2020, č. j. 30 Af 19/2018-64,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobce se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2018, č. j. 8632/18/5100-31462-704389. Uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil platební výměr Finančního úřadu pro Plzeňský kraj ze dne 4. 8. 2017, č. j. 1226453/17/2308-70461-401727, jímž byl žalobce vyrozuměn o předpisu úroku z prodlení s úhradou daně z nemovitostí (nyní daň z nemovitých věcí) za zdaňovací období roku 2013 ve výši 4 236 Kč.

[2] Krajský soud se ztotožnil se závěry prezentovanými v žalobou napadeném rozhodnutí žalovaného. Konstatoval, že pro posouzení věci je rozhodné pouze to, zda byly

naplněny podmínky stanovené v § 252 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v relevantním znění (dále jen „daňový řád“), tedy zda byla daň uhrazena po její splatnosti a úrok z prodlení byl vypočten ve správné výši. Žalobní námitky týkající se příjmových a majetkových poměrů žalobce a rovněž námitky neúčelnosti a nesmyslnosti rozhodnutí daňových orgánů jsou tedy dle krajského soudu ve vztahu k předmětu řízení zcela mimoběžné, neboť daňové orgány nebyly při vydání napadených rozhodnutí oprávněny tyto skutečnosti posuzovat.

[3] Za mimoběžnou považoval krajský soud rovněž žalobní argumentaci, podle níž jsou napadená rozhodnutí daňových orgánů jistou formou omezení osobní svobody a odporují tedy čl. 1 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť „civilní sankce“ nesmí spočívat v odnětí ani omezení osobní svobody. V této souvislosti krajský soud poukázal na to, že napadenými rozhodnutími nebyla žalobci uložena „civilní sankce“ ani nebylo nijak zasaženo do jeho práva na osobní svobodu.

[4] Dále se krajský soud zabýval žalobními námitkami týkajícími se skutečnosti, že sporný úrok byl určen za období, kdy bylo s žalobcem vedeno konkursní řízení. V této souvislosti krajský soud především zdůraznil, že na posuzovanou věc nelze uplatnit zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), neboť konkursní řízení bylo ve vztahu k žalobci zahájeno již v roce 2000, tedy před účinností tohoto zákona, a proběhlo tak v režimu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „zákon o konkursu a vyrovnání“). Dále krajský soud zrekapituloval relevantní právní úpravu a konstatoval, že podle ní byla v posuzovaném případě daň z nemovitostí za rok 2013, k níž se sporný úrok vztahuje, nepochybně pohledávkou za podstatou, neboť vznikla po zjištění úpadku žalobce a prohlášení konkursu na jeho majetek. Krajský soud tedy uzavřel, že zákonem stanovené úročení daňové pohledávky podle § 252 odst. 1 a 2 daňového řádu v posuzovaném případě nevylučuje § 243 odst. 3 daňového řádu ani § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání. Ustanovení § 243 odst. 3 daňového řádu dle důvodové zprávy k tomuto ustanovení upravuje toliko daňovou pohledávku, která není pohledávkou za podstatou, na posuzovaný případ tedy nedopadá. Obdobně na věc nedopadal § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání, neboť ten se týkal výlučně uspokojení z rozvrhu a navíc dopadal pouze na pohledávky vzniklé před prohlášením konkursu. Skutečnost, že na majetek žalobce byl během předmětného období prohlášen konkurs s dopadem do dispozičních či podnikatelských oprávnění žalobce, není vzhledem k uvedenému dle krajského soudu pro posouzení věci relevantní. Daň z nemovitostí za rok 2013 sice byla v posuzovaném případě pohledávkou za podstatou a mohla být tedy uhrazena a také nakonec byla uhrazena správcem konkursní podstaty, pro posuzovanou věc je však rozhodné pouze to, zda a po jakou dobu nebyla daň uhrazena. Za včasnou úhradu daně totiž daňovým orgánům stále odpovídá žalobce, který má v případě pochybení správce konkursní podstaty (jeho zaviněného prodlení s úhradou daně z nemovitostí) právo domáhat se na něm náhrady škody podle § 8 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání.

pokračování

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (stěžovatel) napadá rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž obdobně jako v žalobě poukazuje na svou složitou finanční situaci a na konkursní řízení, které proti němu bylo v minulosti vedeno a jímž byl zasažen nejen on, ale i celá jeho rodina. Je přesvědčen, že kvůli dluhům vzniklým před mnoha lety nemůže být po celý zbytek života stigmatizován a nesouhlasí tedy se závěrem prezentovaným krajským soudem v napadeném rozsudku, který dle jeho názoru odporuje obecné zásadě spravedlnosti. Stěžovatel má za to, že se fakticky stal otrokem svých věřitelů a v této souvislosti opět odkazuje zejména na čl. 1 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a na čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť vymáhání dluhů vzešlých z podnikání před 20 lety považuje za určitou formu omezení svobody, a dodává, že popsany stav vede rovněž k popření dalších jeho ústavně zaručených práv, jako je právo na rodinný život.

[6] Stěžovatel považuje za nesprávný závěr krajského soudu o tom, že zákon nevyklučuje vznik úroku z prodlení v případě daně, která je pohledávkou za podstatou, neboť má za to, že taková úvaha neobstojí ve světle čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Dle stěžovatele § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání vylučuje uspokojení úroků z prodlení, které přirostly v době od prohlášení konkursu, přičemž cílem tohoto ustanovení bylo, aby výše přihlášených pohledávek zůstala po celou dobu konkursního řízení stejná. Stěžovatel tedy považuje uložení povinnosti hradit úrok z prodlení za neúčelné, nezákonné a rozporné s daňovým řízením a se smyslem a účelem správy daní.

[7] Dále stěžovatel s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2156/2013, vznesl „z opatrnosti“ námitku promlčení týkající se předpisu úroku z prodlení, v níž konkrétně uvádí, že „rozhodnutí správce daně o vyměření úroku z prodlení úhrady daně z nemovitostí za období roku 2011 č. j. 1226451/17/2308-70461-401727“ bylo vydáno až po uplynutí promlčecí lhůty, která měla dle jeho mínění marně uplynout 3 měsíce poté, co nabylo právní moci usnesení o zrušení konkursu.

[8] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnil s odůvodněním napadeného rozsudku a odkázal na něj. Nad rámec již uvedeného žalovaný dodal, že námitka promlčení týkající se předpisu úroku z prodlení byla uplatněna poprvé až v kasační stížnosti, přičemž tato argumentace navíc nemá oporu v žádném právním předpisu.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud dále přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud především připomíná, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019 – 63, publ. pod č. 4051/2020 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), „*aby vůbec byla kasační stížnost způsobilá k projednání, musí kvalifikovaným způsobem zpochybňovat právě rozhodnutí krajského soudu, proti němuž byla podána, a nikoli nějaký jiný akt (být třeba i věcně související nebo předcházející napadenému rozhodnutí krajského soudu).*“ Stěžovatel v převážné části kasační stížnosti pouze zopakoval uplatněné žalobní body (dříve odvolací námítky) bez další argumentace směřující proti odůvodnění rozsudku krajského soudu. Důvody kasační stížnosti se však musí vztahovat nikoli k žalobou napadenému správnímu rozhodnutí, ale k rozhodnutí soudu. Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší vyvíjet vlastní aktivitu směrem ke zjištění, které ze žalobních námitek by mohly rovněž obstát jako důvody následné kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s. [Stěžovatelův odkaz na důvody kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je pak zcela nesprávný, neboť tyto důvody se týkají nezákonnosti rozhodnutí (usnesení) krajského soudu o odmítnutí návrhu (žaloby) nebo zastavení řízení, zatímco v posuzované věci rozhodl krajský soud meritorně rozsudkem tak, že žalobu zamítl.]

[12] V posuzovaném případě stěžovatel brojil proti platebnímu výměru, jímž byl vyrozuměn o předpisu úroku z prodlení s úhradou splatné daně ve smyslu § 252 daňového řádu, v relevantním znění, tedy proti rozhodnutí, jímž správce daně toliko deklaruje výši úroku z prodlení, jenž stěžovateli vznikl ze zákona na základě uvedeného ustanovení. Správce daně v takovém rozhodnutí posuzuje pouze naplnění zákonem stanovených podmínek pro vznik úroku z prodlení, přičemž není oprávněn zabývat se jinými okolnostmi.

[13] Jak již správně uvedl krajský soud, pro přezkum rozhodnutí správce daně je vzhledem k výše uvedenému podstatné pouze to, zda byl stěžovatel v prodlení s placením daně a zda správce daně správně vypočetl výši vzniklého úroku z prodlení. Rozhodnou skutečností tedy bylo pouze to, že daň z nemovitostí na rok 2013 byla stěžovateli vyměřena platebním výměrem ze dne 13. 5. 2013, č. j. 1024310/13/2308-24400-401727, ve výši poslední známé daně, tj. v částce 21 258 Kč, a byla splatná ve dvou splátkách do 2. 9. 2013 a 2. 12. 2013. K úhradě obou splátek však došlo až dne 25. 3. 2015. Daňové orgány tedy nebyly při vydání posuzovaných rozhodnutí oprávněny zohlednit majetkové poměry stěžovatele ani jeho rodinnou či sociální situaci nebo obecný vliv vysokého zadlužení na politické preference dlužníků, jimiž argumentuje stěžovatel prostřednictvím svého právního zástupce v kasační stížnosti. Vzhledem k tomu, že dané okolnosti nemohly vzít v úvahu daňové orgány, nemohly se jimi v navazujících řízeních zabývat ani správní soudy, kasační argumentace týkající se těchto skutečností se tak zcela mýjí s předmětem řízení a není tedy relevantní pro posouzení věci.

pokračování

[14] Vyrozumění stěžovatele o povinnosti zaplatit úrok z prodlení s úhradou daně ve výši 4 236 Kč rozhodně nelze považovat za postup správce daně, který by stěžovatele zbavoval jeho osobní svobody, a nejedná se ani o „civilní sankci“, ale veřejnoprávní důsledek (stanovený v § 252 daňového řádu) prodlení s úhradou splatné daně, tedy se splněním veřejnoprávní povinnosti. V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2021, č. j. 5 Afs 143/2020-33, v němž soud k obdobné argumentaci uplatněné stěžovatelem uvedl: *„Nadto je čl. 1 protokolu č. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod upravující zákaz uvěznění pro dluh, na daný případ nepřiléhavý, neboť z něj plyne, že nikdo nemůže být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku, o což se v daném případě nejedná. K obecně namítanému rozporu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod lze odkázat na nálezh Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2009, Pl. ÚS 29/08, podle kterého Listina základních práv a svobod v případě daní předpokládá omezení vlastnického práva. Obsahuje totiž ústavní zmocnění vybírat daně, které zákonodárci dává široký prostor pro rozhodování o předmětu, míře a rozsahu daní. Ústavní soud uvedl: ‚V případě daní tudíž půjde o posouzení omezení základního práva na vlastnictví garantovaného čl. 11 odst. 1 Listiny z důvodu veřejného zájmu na naplnění státního rozpočtu aprobovaného čl. 11 odst. 5 Listiny, a to za účely spojenými s naplňováním funkcí státu.‘ Z uvedeného důvodu tedy nelze považovat povinnost stěžovatele uhradit úrok z prodlení za protiústavní, když tento vzniká přímo ze zákona a je v souladu s uvedeným článkem Listiny základních práv a svobod.“*

[15] Stěžovatel zpochybňuje úvahu krajského soudu, podle níž byla samotná daň, k níž se váže sporný úrok z prodlení, pohledávkou za podstatou, přičemž v takovém případě žádný právní předpis nevylučoval vznik úroku z prodlení s úhradou této daně. Ani této námítce však nemohl Nejvyšší správní soud přisvědčit, neboť jednak vytrhuje z kontextu jeden z dílčích závěrů krajského soudu týkajících se posouzení otázky vlivu konkursního řízení vedeného vůči stěžovateli (pravomocně skončeného dne 11. 5. 2016) na vznik a vymahatelnost sporného úroku, jednak vychází z nesprávné interpretace § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání.

[16] Dle § 31 odst. 2 písm. d) zákona o konkursu a vyrovnání pohledávkami za podstatou, pokud vznikly po prohlášení konkursu, byly daně, poplatky, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

[17] Dle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání byly z uspokojení pohledávek vyloučeny úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů vzniklých před prohlášením konkursu, jestliže přirostly v době od prohlášení konkursu.

[18] Dle § 243 odst. 3 daňového řádu ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku nevzniká k daňové pohledávce, která není pohledávkou za majetkovou podstatou, úrok z prodlení.

[19] Krajský soud dospěl v napadeném rozsudku s odkazem na § 31 odst. 2 písm. d) zákona o konkursu a vyrovnání k závěru, že daň z nemovitostí za rok 2013, k níž se sporný úrok z prodlení vztahuje, byla nepochybně pohledávkou za podstatou, neboť k prohlášení konkursu na majetek stěžovatele došlo již v roce 2000. S tímto závěrem lze souhlasit, přičemž ani stěžovatel jej v kasační stížnosti nezpochybnil. Na uvedený závěr

krajský soud navázal v bodech 33 až 38 odůvodnění napadeného rozsudku, kde dospěl k závěru, že za dané situace nevylučuje vznik úroku z prodlení ani § 243 odst. 3 daňového řádu či § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání.

[20] Stěžovateli tedy nelze přisvědčit, namítá-li, že závěry přijaté krajským soudem odporují čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle nichž lze státní moc uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. Jak již bylo uvedeno výše, povinnost platit úrok z prodlení s úhradou daně je stanovena zákonem (§ 252 daňového řádu). Krajský soud tedy tuto povinnost nedovožoval z § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání za použití zásady „*co není zakázáno, je povoleno*“ ve prospěch státu (resp. správce daně), jak naznačuje stěžovatel, ale pouze konstatoval, že toto ustanovení, které je *lex specialis* vůči § 252 daňového řádu, nedopadá na nyní posuzovanou věc. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Nelze naopak přisvědčit stěžovateli, tvrdí-li, že § 33 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání „*vylučuje uspokojení úroků z prodlení, které přirostly v době od prohlášení konkurzu*“. Již ze samotné dikce daného ustanovení je zřejmé, že dopadalo toliko na úroky z prodlení vzešlé z pohledávek, které vznikly před prohlášením konkursu, což však není nyní posuzovaný případ. Jak již bylo uvedeno výše, daňová pohledávka, k níž se váže sporný úrok z prodlení, vznikla v roce 2013, tedy zcela zjevně po prohlášení konkursu na majetek stěžovatele, k němuž došlo již v roce 2000. Navíc z hlediska systematického byl § 33 zákona o konkursu a vyrovnání zařazen mezi ustanovení upravující rozvrh a konkrétně se týkal zejména vyloučení některých pohledávek z uspokojení v rámci rozvrhu, rovněž z tohoto důvodu ho na posuzovanou věc nelze uplatnit.

[21] Pokud se jedná o námitku promlčení předpisu úroku z prodlení, i kdyby Nejvyšší správní soud pominul, že v ní stěžovatel (patrně omylem) odkazuje na rozhodnutí správce daně týkající se úroku z prodlení s úhradou daně z nemovitostí za zdaňovací období roku 2011, přičemž předmětem nyní posuzované věci je rozhodnutí týkající se úroku z prodlení s úhradou téže daně za zdaňovací období roku 2013, nemůže Nejvyšší správní soud přehlédnout, že stěžovatel tuto námitku neuplatnil řádně a včas v řízení před krajským soudem, a jde tedy o námitku ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustnou. Jen pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že obdobně formulovanou odvolací námitku stěžovatele vypořádal již žalovaný v bodě 32 svého rozhodnutí a Nejvyšší správní soud se s jeho závěry plně ztotožňuje. Lhůta pro placení daně, již se řídí rovněž předpis úroku z prodlení s úhradou této daně, daňovým řádem již není koncipována jako lhůta promlčecí, ale prekluzivní. Tato lhůta dle § 160 daňového řádu, jak podrobně vysvětlil žalovaný, v době vydání posuzovaného platebního výměru ani rozhodnutí žalovaného dosud neuplynula. Ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku ani k němu se vztahující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2156/2013, na něž se odvolával stěžovatel, na posuzovanou věc vůbec nedopadají; jedná se opět o zcela mimoběžnou argumentaci.

IV.

Závěr a náklady řízení

[22] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

pokračování

[23] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, náleželo by mu tedy vůči stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložil. Žalovanému však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 18. října 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu